

I/2008

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

Pyhä-Luosto geologinen retkeilykartta

Uusi kartta retkeilijöille ja Pyhä-Luosto alueen geologiasta ja luonnosta kiinnostuneille.

PYHÄ LUOSTO

Geologinen retkeilykartta
Geological outdoor map

1:50 000

MAISEMA JA MAANKAMARA

Pyhä-Luosto geologinen retkeilykartta on monipuolinen tietopaketti alueen geologiasta ja luonnon nähtävyyksistä. Karttaan on merkitty geologisten retkeilykohteiden lisäksi myös alueen reitit ja retkeilypalvelut. Kartan opaskirjassa kerrotaan tarkemmin lappilaisen maiseman synnystä sekä alueen geologisista erikoisuuksista kuten kuruista, aallonmerkkikivistä ja Luoston jalokivistä, ametistista.

Kartoja myyvät:

mm. GTK:n toimipaikat, opastuskeskukset, kartanmyyntipisteet

Aiemmin julkaistut geologiset retkeilykartat:

Koilliskaira (UKK-puisto)
Pallas-Ounastunturi
Kultakaira (Ivalojohti-Saariselkä)
Lemmenjoki
Nuukсион järviylänkö
Koli
Ylläs-Levi

Kansi: Tauno Leinon korhosenojalainen Karhu-hippu tähyää Buskkuoivain huipulta kohti länsipuolen kultamaita.

Hippukuva: Kari A. Kinnunen, Lemmenjoki-maisema: Kai J. Rantanen, Photoshop-kuvan-käsittely: Liisa Hertell.

Prospäkkäri 1/2008, sisältö:

- 4 - 6 Pääkirjoitus ja puheenjohtajan palsta
7 Kutsu LKL:n vuosikokoukseen
8 - 11 Veistoksellinen isomus Korhosenojalta - Karhu-kultahippu, Kari A. Kinnunen
11 Karheita tarinoita kultamailta
12 - 18 Lyhyt johdatus kaivosteollisuuden kannattavuusasioihin ja kielikuvilla kamppaamiseen, Antti Peronius
20 - 23 Metsähallituksen tiedotus kullankaivajille
24 - 31 Esi-isien perässä netissä ja Alaskassa - tapaus Herman Muotkajärvi, Jouko Korhonen
32 - 33 Metsähallituksen vastine osoitti kullankaivajien epäilyt oikeiksi
34 - 37 LKL:n ensimmäisen perinteisen kultakuvakisan parhaita
38 - 39 Merkkipäiviä

Prospäkkäriin aineisto on tekijänoikeuslain suojaama ja julkaistujen artikkelien ja kuvien osittainenkin lainaaminen tai kopiointi täten kielletään.

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain
Liitto ry:n jäsenlehti

32. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J. Rantanen

Toimitus:
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 260 euroa (4-väri)
1/1 s. 200 euroa
1/2 s. 135 euroa
1/3 s. 90 euroa
1/4 s. 70 euroa

Graafinen suunnittelu
ja taitto: Liisa Hertell,
LH Viestintä

Paino:
Esa Print Oy, Tampere

Hallitus

Puheenjohtaja:
Pekka Salonen
Uotilantie 5 A
33800 Tampere
puh: (03) 2236 300,
0400 734 452,
fax: (03) 2236 305
s-posti: psalonen@sci.fi

Varapuheenjohtaja:
Mika Telilä
Torisevantie 55
37310 Tottijärvi
puh: 0400 631 196,
fax: (03) 5128 127
mika.telila@kolumbus.fi

Sihteeri: Kai J. Rantanen
PL 57, 99871 Inari
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Antti Peronius
Saariseläntie 6
99830 Saariselkä

Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi

Jouni Patokallio
Sylventie 4, 99800 Ivalo
puh. 040 715 4031

Jouko Korhonen
Haukiputaantie 752
90910 Kontio
jouko.korhonen@kultaviiste.inet.fi

PANKKITILIT:
Jäsenmaksut vain tälle tilille:
Nordea 217738-4977
Muut maksut:
Nordea 120130-103183

JÄSENASIAT:

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry, PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Havuja perkele!

Edunvalvonta ruukaa olla melko itä-
raa ja epäkiitollista hommaa. Har-
voin pääsee tarjoamaan kierroksen
kaikille, vaikka vilpittömästi haluaisikin.
Paljon tutumpaa on se, että yleinen mieli-
pide vaatii pyytämään rouva presidentiltä
anteeksi.

Kysykää vaikka kansan ex-edustaja Hal-
meelta.

Listattiin kerran kohdalle sattuneita idi-
ottimaisia työtehtäviä.

Koska paikalla ei ollut ketään poispala-
nutta kansanedustajaa, olin melko vahvoil-
la seistyäni 80-luvun lopussa Luvaton maan
kuumana kihisevän au-
ringon alla rikkakasvien
lentomyrkytyksen aloi-
tuspaaluna.

Vuosia pidin vain
Markia, työtöntä hiili-
mainaria Yorkshiresta,
itseäni kehnompänä.
Hän seisoj tuulen ala-
puolella, siinä mihin
lentoruiskutus olisi pi-
tänyt lopettaa. Olisi pi-
tänyt.

Mark sai myrkystä
paiseita, tykkäsi kaljas-
ta ja ei tykännyt Marga-
ret Thatcherin keskus-
hallinnosta. Ylämaan
suljetut hiilikaivokset
unohtaakseen hän käyt-

ti lattiavahan herkästi haihtuvia ainesosia ja
pakastamalla tislattua hyönteismyrkkyä suo-
nensisäisesti.

Olavi P. Kaamasesta ohitti Markin oike-
alta. Hän kertoi työkseen hiihtäneensä 80-
luvun alkupuolella Ivalon työvoimatoimis-
ton työllistämänä Kaamasen kylän kansan-
hiihtolatuja auki. Ihan oikeasti.

Tee työtä jolla on merkitys, sanottiin
Puolustusvoimain rekry-ilmoituksessa.
Niinpä, mutta kun ala-asteen puuveiston-
opettaja kävi uskollisesti joka aamu hihta-
semassa saman lenkin tuntia ennen Olavin
työajan alkamista.

Kiittelikö kukaan
Olavia paikallislehden
tekstiviestipalstalla?

Eipä tainnut, ja sivu-
seikka on, ettei tekstari-
palvelua siihen maail-
manaikaan edes ollut.

Samanlaista kansan-
hiihtoladun aukaisua on
edunvalvonta. Ideaaliti-
lanne vallitsee, kun jä-
senemme eivät huomaa
mitään edes tapahtu-
neenkaan. Latu pysyy
tasaisena ja on auki.

Taustalla on silloin-
kin harjoitettu henkistä
prostituutiota, lobbaa-
mista, pitkävaikutteisik-
si manattuja loitsuja,

uhkailua ja kiristystä sekä kiristyksellä uhkailua. On tampattu hengenahistuksenmäkiä tasaisiksi ja aamuyön pimeinä tunteina voideltu valmiiksi sukkipareja, keitetty aamupuuro höyrymään ja täytetty vielä nukkumassa olevien termospullot kaakaolla.

Suksi luistaa ja aurinko paistaa. Latua suihkiva liiton jäsen saattaa tulille istahtaessaan ohimennen moitisella rommin puuttumista kaakaon seasta. Mielellään sinne tilkan tummaa rommia lurauttaisikin, mutta harvoinpa sellaiseen tarjoutuu tilaisuutta.

Taas on tarjolla itaraa ja epäkiitollista kansanhiihtoladun aukihihtämistä idioteille.

Luvassa on edelleen paiseita, päihdeongelmia ja umpeen tuiskuavia laituja.

Tervetuloa sankoin joukoin Inarin kirkonkylään 29.3. valitsemaan Lapin Kullankaivajain Liitolle latupartiota tuleviin tuiskuihin!

Mullis'

Tekijät vaihtuvat, mutta työ jatkuu. Näin sanoi Suomen kansan uskottu mies, 10 000 uutislähetysten Arvi Lind.

Muista vuosiraporttisi ja valtausmaksusi!

Kullanhuuhdontaa koskevat tilastotiedot kaivukaudelta 2007 piti toimittaa 1.3.2008 mennessä osoitteeseen: Työ- ja elinkeinoministeriö, Kaivosasiat, PL 32, 00023 Valtioneuvosto. Tilastolomakkeen löydät internetistä osoitteesta: www.tem.fi/files/18135/tilastolomake.pdf.

Valtauskorvaukset ja -maksut erääntyvät 15.3.2008. Maanhaltijalle (Metsähallitus) maksettava valtauskorvaus on kaivospiireiltä 20 € / ha ja valtauksilta 10 € / ha. Valtauskorvaukset maksetaan ilman erillistä laskua Metsähallituksen tilille.

Ohjeet valtauskorvauksen maksamisesta eri kulta-alueilla löytyvät Metsähallituksen tiedotteesta tästä lehdestä alkaen sivulta 20. Samassa tiedotteessa on myös muut lupaohjeet.

Työ- ja elinkeinoministeriö lähettää valtausmaksuista erillisen laskun valtauksien haltijoille.

Rahastonhoitaja kärtyää rästijäsenmaksuista

Liiton kirstunvartija kitisee aina tavatessamme maksamattomista jäsenmaksuista.

Tehkää miesriepu onnelliseksi ja maksakaa rästissä olevat viime vuoden jäsenmaksut pois ennen vuosikokousta. Vuosikokouskahvitkin voi sitten ryystää paljon paremmalla omallatunnolla, kun tilit liiton kanssa on tehty selviksi.

Omatoiminen jäsenmaksujen tarkistaminen ja maksaminen on äärettömän yksinkertainen ja kivuton toimenpide:

- tarkista tämän Prospäkkärin osoitetarran vasemmasta yläkulmasta jäsenmaksutilanteesi
- maksa 20,00 € jokaiselta puuttuvalta vuodelta LKL:n jäsenmaksutilille Nordea 217738-4977
- merkitse jäsennumerosi osoitetarran oikeasta yläkulmasta viitenumeroksi varmistaaksesi maksun kirjautumisen itsellesi
- kiitos!

Emme ole yksin

Kreikkalaista filosofiaa mukaellen: kullankaivua moititaan, emme siis ole yksin.

En tietenkään halua, että meidät huomataan vain negatiivisessa mielessä. Kuitenkin edelläoleva ajatelma tuli mieleeni, kun katselin taas valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) ja muiden virkamiestahojen kannanottoja.

On vaikea käsittää, miksi kullankaivu herättää virkamiehissä (ja -naisissa) koko ajan vastustavia kannanottoja. Emmehän me ole metsänpeikkoja. Olemme kuin Sherwoodin iloisen veitikat. Emme tahdo pahaa kenellekään (paitsi sille ilkeälle sheriffille). Jokunen yksittäistapaus ei saisi vaikuttaa kokonaisuuteen. Viitataan tässä juttuuni Prospäkkäriissä 3/07.

Luin mielenkiinnolla Materia-lehden viime numerossa olleen maaherra Hannele Pokan kirjoituksen ”Perustele maton runtaus”. Siinä kirjoittaja arvostelee VTV:n viimeisyksistä raporttia, missä arvostelun kohteena ovat mm. KTM ja GTK (myös kullankaivu). Maaherra

Pokka tuo esille kaivostoiminnan merkityksen pohjoiselle Suomelle. Vaikka artikkeli ei kosketellut erikseen kultaa, koen sisällön laajemmassa merkityksessä.

Ympäristöministeriö lähestyi kaivannais-teollisuutta, johon liittyvänä toimintana se luki myös kullankaivun. Aiheena oli kaivostoiminnan jätteet, jätealtaat, jätepadot yms. Liittyi eräisiin ympäristölakien muutoksiin ja direktiiveihin XYZ jne. Tietenkin esitimme vastineemme. Pyrimme tuomaan esille, että kultamontut ovat hieman eri asia kuin esim. Suurikuusikko, Kevitsa tai Talvivaara. Pelkona kuitenkin on, että tulee lisää määryksiä, rajoituksia, velvollisuuksia ym.

Jonain päivänä näen vielä artikkelin: Onpa kullankaivu hieno asia. Jaksan odottaa sitä päivää.

Tervetuloa vuosikokoukseen tekemään päätöksiä.

Kevättalviterveisin

Pekka Salonen

Liisa Hertell

kutsu

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n vuosikokous Inarissa Ylä-Lapin luontokeskuksen (Siidan) auditoriossa lauantaina 29.3.2008 alkaen kello 13.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat, valitaan LKL:n edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin sekä käsitellään hallituksen esitys varsinaiseksi ja mahdolliseksi kunniajäseniksi.

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja läsnäolevien toteaminen
2. Kokouksen järjestäytyminen, valitaan kokouksen puheenjohtaja, kokouksen sihteeri, 2 pöytäkirjantarkastajaa, 2 ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta hallitukselle ja muille tilivelvollisille
7. Päätetään toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen ali- tai ylijäämä antaa aihetta
8. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio, liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet kuluvalle toimikaudelle sekä toimihenkilöiden palkkiot
9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja valitaan jäsenet erovuoroisten tilalle sekä kaksi varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
– erovuorossa ovat jäsenet Antti Pero-nius, Mika Telilä ja Hannu Viranto, hallituksessa jatkavat Jouko Korhonen, Jouni Patokallio ja Kai J. Rantanen
– tilintarkastajina ovat toimineet Paa-vo Rytty ja Seppo Kotikangas, varati-lintarkastajina Tapani Lappalainen ja Jari Lehtola
10. Valitaan liiton edustajat K. Oy Kul-takodin yhtiökokouksiin vuodelle 2008
11. Uusien varsinaisten jäsenten hyväk-syminen ja mahdollisten kunniajäsenten kutsuminen
12. Keskustellaan muista esille tulevista asioista ja vuosikokoukselle esitetyistä asioista
13. Kokouksen päättäminen

Hallitus

Huomio! Auditoriossa esitetään aitoon tunnelmaan virittäytymiseksi ennen vuosikokousta TV 2:n taltioima Kultalähetys Tankavaaran SM-kisoista vuodelta 1975. Esitys alkaa n. klo 12.15 ja tilaisuuteen on kokousvierailia vapaa pääsy.

Huomio! Inarin kirkonkylällä nulkataan 55. porokuninkuusajot 29.–30.3. Tunnelmaa riittää, majoitus-paikkoja vähemmän.

Veistoksellinen isomus Korhosenojalta: Karhu-kultahippu

Kookas kultahippu on toisinaan kuin taideteos, jota kääntelemällä näkee mitä ihmeellisimpiä hahmoja vähän kuin uudenvuodentinassa. Jotain samaahan on Lapin kallioseidoissa ja niistä mieleen piirtyvissä ihmishahmoissa. Myös kesän 2007 isomuksille annetut nimet kuvastavat tätä: Edelweiss, Isojalka, Kalma, Pahasika ja Karhu.

Nimet ovat kuin jatkoa entisten kullankaivajien kokotermeille: saivare, täi, lutikka ja russakka (Kinnunen 1997). Ulkomailla jättiläishippujen nimeäminen ulkomuodon perusteella on vähäisempää (Kinnunen 2000). Poikkeuksena on suurin (27 kg) yhä sulattamaton Australian jätti-

läishippu "Hand of Faith".

Mutta miksi kultahippu välillä on sangen veistoksellinen ja useimmiten taas ei. Aihe liittyy sekä geologiaan että hahmopsykologiaan. Tästä en ole löytänyt artikkeleja, vaikka kullasta muuten on kirjoitettu timantin ohella ehkä mineraaleista eniten. Vähän ennen joulua sain tilaisuuden Janne Kanniston järjestämän näyttelyn ansiosta mikroskopoida ja kuvata Tauno Leinon Karhu-hippua. Mielenkiinnosta aloin samalla hieaman selvittää tätä seikkaa.

Ensinnä keräsin tutkimusaineistoa, sillä näin uusista hippulöydöistä tavataan tehdä (Kinnunen 2003). Hippun strategiset piirteet ja mitat ovat seuraavassa listattuna.

Tauno Leinon löytämä Karhu-hippu on toiselta sivultaan kuin karhunpentu pystyasennossa. Pehmeässä valaistuksessa hipun veistoksellinen muoto tulee valokuvassakin hyvin esille.

Nimi: Karhu (kuin seisova pikkukarhu)

Paino: 77,03 g (18. painavin Lapin hippu)

Mitat: 49 x 21 x 12 mm

Tilavuus: 5,52 cm³

Ominaispaino: 13,962

Löytäjä: Tauno Leino

Löytöpaikka: Korhosenoja, Miessijoen sivuhaara, Lemmenjoen alue

Löytöaika: 19.7.2007, klo 17.33

Mineraalikoostumus: monomineraalinen, karkeakiteinen kulta, keskim. 3,8 mm, vaihtelu 2,3-6,5 mm (isot kultakiteet), keskim. 0,40 mm, vaihtelu 0,22-1,01 mm (pienet kultakiteet).

Hipun pyöristyneisyys (Powersin asteikko): 2

Muodon fraktaalidimensio: 1,15 +/- 0,1681, 1,03 +/- 0,0705 (suurpiirteet), 1,58 +/- 0,482 (pinnan rakenne)

Morfologia (Bermanin luokittelu): Pölkkymäinen, keskipyöristynyt

Pintarakenteet (Kinnunen ryhmittely): Primaaripiirteinä kultakidemuotoja ja kuoppia. Mekaanisia mikrouurteita ja painaumakoloja. Koloissa rautasaostumaa. Ihmisen toiminnasta muuttama kiillottuma ja tuore naarmu.

Kolomateriaalit: Saviainesta ja hiekkalajitteesta raskasmineraaleja kuten amfibolia ja granaattia kvartsin ohella.

Mekaanisesti hippuun työntynyt aines: Detritaalisia kvartsirakeita.

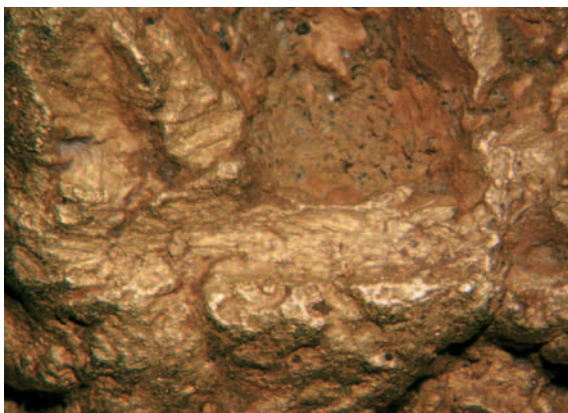

Monissa kultahipuissa näkee erilaisia hahmoja kun niitä kääntelee sivuvalossa hieman kuin uudenvuodentinoja varjoista tarkastellen. Karhu-hipun eläinmuoto erottuu vain toiselta puolelta ja siltäkin kun valaistus tulee juuri oikeasta kulmasta. Tällaisten hippujen valokuvaus on vaikeaa jos haluaa saada hahmon ikuistettua.

Kultahippujen mineraloginen tutkimuskin voi olla varsin heikosti erottuvien hahmojen tunnistamista. Kultakiteet, joista Karhu-hippu koostuu, erottuvat hipun reunassa kuin litistyneinä palloina. Kultakiteiden näin suuri raekoko (2–7 mm) on osoitus kullan hypogeenisestä kiteytymisestä uusimpien australialaisten tutkimusten perusteella.

↓ *Karhu-hipun pintarakenteet ovat yksilölliset kuin sormenjäljet, ja niitä ei voi nyky menetelminkään vielä väärentää. Lapin isimuksille ovat jäätikkökuljetuksen synnyttämät uurteet ja painaumat tunnusomaisinta kuviointia. Samoin kolojen sedimenttiaines on kullakin löytöpaikalla hieman erilainen. Kuva-alan leveys 11 mm.*

Geologiasta estetiikkaan

Karhu on siis tyypillinen Lapin isomus-hippu, joskin melko pitkulainen. Sen veistoksellinen muoto on silti harvinainen. Tämä voi johtua hipun koostumisesta perin karkeista kultakiteistä. Lisäksi sen muotoon lieene vaikuttanut alkuperäisen kalliojuonen struktuuri. Pyöristyminen ja hakkautuminen joki- ja jäätikkökuljetuksissa on sekin osaltaan pehmentänyt alkuperäistä muotoa. Neljäsosa Lapin suurimmista hipuista on nimetty ulkonäkönsä perusteella eli niiden voi olettaa olevan huomiota herättävän erikoisen muotoisia. Mutta harvoilla on niin valokuvauksellinen ulkomuoto kuin Karhu-hipulla. Tämän voi todeta vaikkapa GTK:n hippujäljennöskokoelmaa tarkastelemalla.

Janne Kannisto muisteli, että Tauno Leinon vuoden 2005 isomus (53,2 g) Korhosenojalta oli myös pitkulainen joskin Karhua siilempi pinnaltaan. Samoin hän muisti, että läheiseltä **Mälaskän** kaivokselta olisi tavattu 8 cm pitkä noin 30 g isomus. Havainnot osoittavat kullan lähtöalueen kalliojuonien muotojen edistyneen erikoisen muotoisten kidekasamiin syntyä.

Mikä sitten tekee luonnon muovaamasta kappaleesta, on se sitten kultaa tai muuta materiaalia, ihmisen silmissä kauniin ja mielikuvitusta ruokkivan? Tässä joudutaan geologian maailmasta estetiikkaan, jossa avainkäsitteitä ovat symmetrisyys ja muistuttavuus. Symmetrisyys eli kappaleen säännöllisyys on piirre, joka yleisesti miellyttää ihmissilmää. Muistuttavuus ja merkityksellisyys ovat sen sijaan jokaiselle katsojalle yksilöllisiä ja kytkeytyvät hänen muistikuviansa aivojen kuvapankissa. Hahmopsykologian oppikirjoista tästä voi lukea syvällisiä tulkintoja. Osaksi ilmiö on kulttuurisidonnaista. Niinpä vaikkapa kiinalainen näkee kivessä eri kuvioita kuin eurooppalainen. Yleistäen voi todeta, että ihminen näkee vain sitä minkä hän jo tietää ja tunnistaa.

Pitäisiköhän kultahippujen perinteiseen lappilaiseen luokitteluun hienokullasta koruhippujen kautta isomuksiin asettaa veistoksellisille kuviohipuille aivan oma osastonsa? Museoluokan mineraalinäytteistään on käytetty Amerikassa ikoni-termiä (Thompson 2007). Verbaalisesti taitavat kullankaivajat varmasti keksivät nasevan lappilaisen ammattisanan kauppaa palvelemaan. Arkeologit esimerkiksi ovat käyttelleet epäselvistä löydöksistään lähes raamatullista termiä apokryfinen.

Toisaalta kuviokiville on jo Amerikassa esitetty erillinenkin tieteellinen terminsä, mime-toliitti. Sillä tarkoitetaan luonnon muovaamaa kiveä tai kalliota, joka muistuttaa eläin- tai ihmishahmoa. Termin on lanseerannut amerikkalainen geologian professori **R.V. Dietrich** vuonna 1968 tohtori **Thomas Orzo MacAdoon** ehdotuksesta (Dietrich 2007). Heidän tarkoituksenaan oli oppia tulkitsemaan mm. Japanin ja Kiinan kulttuureissa niin keskeisiä kuviokiviä, joita maastosta zen-kivipuutarhoihin kuljetetut suiseki-luonnonkiviveistokset ovat.

Kielitieteessä on tutkittu kielikuvia eli metaforia, joilla on kuvattu gemmologisessa kirjallisuudessa arvomateriaaleja ja niiden ominaisuuksia (Laitinen 1995). Tyypillisiä esimerkkejä ovat tiikerinsilmä, safiirin silkki- ja sormenjälsikulkeumat, savukvartsi, lumikvartsi ja ruskakvartsi. Luetteloa voisi jatkaa keräämällä värikkäitä eri maiden kaupallisia nimiä paikallisille korumateriaaleille. **Kirsi Laitisen** mukaan kielikuvat ovat näppäriä kuvaamaan ja yksilöimään arvomateriaaleja ja niiden piirteitä tunnistustarkoituksiin.

Kirjallisuus:

Dietrich, R.V. (2007) Mimetoliths. Verkossa: <http://www.cst.cmich.edu/users/dietr1rv/mimetoliths>

Kinnunen, Kari A. (1997) Lapin kultahiput keräilykohteena. Kivi 15 (4), 12-26.

Kinnunen, Kari A. (2000) Suurimmat kultahiput.

Geologi 52 (4-5), 87-99. Verkossa: <http://www.gsf.fi:81/geotieto/jokamies/suurimmat.htm>

Kinnunen, Kari A. (2003) Aidosta Lapin kultahipusta takuutuote. *Prospäkkäri* 27 (4), 24-31.

Laitinen, Kirsi (1995) On figurative language in gem-

mological texts. *Proseminar Paper*, Helsinki University, Kouvola Department of Translation Studies, 16 s.

Thompson, Wayne A. (2007) Ikons, classics, and contemporary masterpieces of mineralogy. *Mineralogical Record Special Supplement*, January-February 2007, 192 s.

Karheita tarinoita kultamailta

Kai J. Rantanen

Kaksi kullankaivajaa

Heli Rapakko

www.karikuru.com

*Heli Rapakko debytoi
Karikurun musiikki-illassa
Lemmenjoella 1.8.2007.
Esa Eloranta säestää.*

Heli Rapakko on julkaissut levyn, jossa hän tulkitsee karheita ja elämänmaakuisia tarinoita kultamailta. Helille Lapin tietämät erämaat ovat tuttuja jo lapsuudesta lähtien. Hän syntyi 60-luvulla Rovaniemen maalaikunnassa, Hirvaalla 7-henkisen perheen kuopuksena.

– Elokuussa 1997 lähdin Lemmenjoelle tutustumaan **Karikurun Kariin** ja kullankaivuuseen. Matka on ollut kivikkoinen ja risteyksiä täynnä, mutta silti jäin, Heli Rapakko kertoo.

Samoihin aikoihin Heli tutustui musiikko/lauluntekijä **Esa Elorantaan** (Garbo-yhtye) ja joitakin vuosia myöhemmin **Risto ”Hämis” Hämäläiseen** (mm. Booger Harp), joka hänkin on kunnostautunut musiikkona ja lauluntekijänä.

Vuonna 2003 Hämis ja hänen kaverinsa tulivat Lemmenjoelle omat hiput haavee-

naan. Siinä iltanuotiolla, kitara taustalla, Helille syntyi ajatus levyn tekemisestä. Kolmen vuoden jälkeen kokonaisuus oli hahmottunut.

– Tässä vaiheessa pyysimme Esan mukaan ja sen verran hänessäkin on lappilaista hulluutta, että homma käynnistettiin, Heli sanoo.

Levyllä olevat vanhat kappaleet olivat painuneet mieleen jo lapsuudessa. Kultamailloista niistä tuli todella osa Helin elämää. Levyn nimikkokappale sen sijaan on aivan uutta tuotantoa.

Levyllä on kolme käännöskappaletta; *Lumikenttien kutsu* (Wanna Go), *Liian kaukana* (Five Hundred Miles) ja *Toiset on luottuja kulkemaan* (Wandering Star) sekä Toivo Kärjen 50-luvulla tekemä *Lemmenjoen tie*. Viimeisenä on *Kaksi kullankaivajaa*, joka on Hämiksensä ja Esan käsialaa.

Mineraali ei ole keksi, eikä maapallo kakku -

Lyhyt johdatus kaivosteollisuuden kannattavuusasioihin ja kielikuvilla kampittamiseen

Viime vuosina, kun kaivosteollisuus on maassamme hieman virkistynyt, on myös sen organisoitu vastustus lisääntynyt.

Vastustustyön mekanismit tuntuvat tulta, sillä me Lapin kullankaivajat jouduimme ympäristöväen hyökkäysten kohteeksi jo 1970-luvun lopulla. Me opimme ottamaan iskuja vastaan mutta myös puolustamaan oikeuksiamme.

Välillä oikein vahingonilosta naurattaa, kun hyökkäilyjen pääkohteeksi onkin viime vuosina meidän sijastamme joutunut vauras vanhempi veljemme – kaivosteollisuus.

Jopa eduskunnassa 9.11.2007 pidetyssä Kaivosteollisuus 2007 -tilaisuudessa tämä oli näkyviissä. Sielläkin esitettiin ihan vakavalla naamalla merkittäviä väitteitä: Onko järkevää louhia esiintymä nyt, vai pitäisikö se säästää tuleville polville. Väite kertoo ainoastaan siitä, että kun ympäristösyihin tai matkailuarvoihin vedoten ei kaivoshankkeita ole saatu kaadetuksi, täytyy keksiä uusia kamppituskeinoja.

Väite on hankala, koska se kuulostaa viisaalta ja vastuulliselta ja ennen kaikkea koska se on helppo popularisoida. Se on niin helppo kiteyttää - onko parempi syödä vai

säästää. Se on yhtä tehokas vertaus kuin se toinen paljon toistettu rimpsu: Kakku on rajallinen.

Näinhän meille on opetettu, ei saa syödä heti vaan aina on järkevämpää säästää. Tyhjä syö, viisas säästää. Yhtä aikaa ei voi keksinpalaa syödä ja säästää, senhän ymmärtää jokainen.

Vanha isäni neuvoi, että kannattaa varoa aina kun joku puhuu vertauksin, sillä silloin sinua, poikani, yritetään huijata. Ja niinhän se on nytkin: mineraalivarannot eivät ole mikään keksi, eikä maapallo ole kakku.

Suunnittelun illuusio

Kuvitellaan tilanne, että meillä olisi viisas keskusvirasto, jonka tehtävänä olisi koordinoita mineraalivarojen järkevä käyttö ja ylläpitää valmius ottaa mineraalivaroja käyttöön silloin kun se tosi pitkällä aikajänteellä on kaikkein viisainta.

Mitkä olisivat ne mekanismit, joilla tällainen voitaisiin toteuttaa? Mistä se viisaus? Missä osaaminen piilottelisi sen ajan, kun keskusvirasto säästää reservejä? Kuinka tämä kuvio toimisi Suomessa, kun koko muu maailma pelaa toisilla säännöillä?

Olisiko meillä jossakin harjoittelukaivos, jossa siirrettäisiin maata kasasta toiseen ja ylläpidettäisiin kaivososaamista tai konepajasimulaatioita, joissa virtuaalikehiteltäisiin kaivoskoneita. Niin ja sitten meillä olisi Keskusvirastossa iso joukko valtiotieteilijöitä ja kansantaloustieteilijöitä miettimässä sitä kaikkien tulevien sukupolvien kannalta ainoa oikeaa hyödyntämishetkeä.

Ja sitten, kun käsky kävisi, tämä ehkäpä vuosikymmeniä ylläpidetty, osaava porukka ryntäisi oikeaan kaivokseen, oikeisiin töihin oikea-aikaisesti hyödyntämään sitä pitkään pantattua malmia.

Eikö se olisikin komea näky, kun me kullankaivajatkin vuodesta toiseen harjoittelisimme kullankaivutaitoja Metsähallituksen meille varta varten osoittamilla vanhoilla soramontuilla. Opettelisimme lapio-otteita ja treenaisimme koneiden muodostelma-ajoa. Joka päivä kerääntyisimme radion ympärille kuuntelemaan päivän uutislähetykseen piilotettua salakoodia: joko nyt saisimme ryhtyä oikeasti hommiin.

Näennäisviisaus vetoaa tiettyyn ihmisryhmään. Moiseen ajatteluun taitaa altistaa sopiva koulutus ja viehtymys suunnitelmatalouteen.

On helppoa väittää, että tätä kaivosta ei kannata avata nyt, koska tulevaisuudessa malmista saa paremman hinnan ja vaikka ei saisikaan, niin alueella on niin merkittävä virkistysarvo tai matkailupotentiaali tai luontoarvo tai jokin muu arvo, että kokonaisuutta ajatellen on viisasta odottaa ja säästää. Niin ja kaivoshan olisi toiminnassa vain kolmisenkymmentä vuotta – mitä sitten tehdään, kun se suljetaan.

Sama kaikkitietävä kaikkien alojen Asiantuntija kertoo kullankaivajalle, että tehokas tuotanto on pahasta ja oikeasti paras tulos saadaan, kun yhden kesän konetyö vaihdetaan kahdensadan kesän lapiotyöksi.

Todellisuudessa vastakkain ovat faktat ja

visiot. Kun kaivosyritys ilmoittaa, että tähän tulee nyt 350 työpaikkaa vähintään 30 vuodeksi, niin näin melko varmasti myös on. Kun Asiantuntija arvioi, että alueen ekomatkailutyöpaikkapotentiaali on suunnaton ja sen työllistävä vaikutus on paljon suurempi kuin minkään kaivoksen, niin näin melko varmasti asia ei ole.

Aikeiden vahvuus ja näkemyksen syvyys on helppo testata: Uskotko omiin puheisiin niin paljon, että olet valmis sijoittamaan suosittelomaasi hankkeeseen oman omaisuutesi ja oman tulevaisuutesi. Kaivosyrittäjä vastaa, että kyllä olen. Asiantuntija vastaa, että hän on tutkija, eikä sijoittaja, eikä hänellä ole sijoitettavia varoja tai hän luikertelee pois kiusallisesta tilanteesta jotenkin muuten.

Hankkeita on helppo vastustaa ja vaikea edistää

Kaikissa asioissa jarruttaminen on helpompaa kuin asian eteenpäin vieminen. Jarruttajan tukena ovat ne tavat ja rakenteet, joihin me olemme jo tottuneet. Meissä kaikissa on sisäänrakennettuna muutoksen pelko.

Köyhiltä ajoilta periytyen Suomessa elää vankka luulo, että järkevät, kansakuntaa yleisesti hyödyttävät hankkeet etenevät. Hankkeiden vetäjät ovat tottuneet perustelemaan toimensa järkiperusteisesti taloudella ja työpaikoilla. Varsinaista argumentoinnin tarvetta ei aikaisemmin ole edes ollut.

Maailma on muuttunut. Kun väittelyssä järki kohtaa tunteen, niin järki häviää aina. Kun kaivosten vastustaja kärjistää, että helposti saatava valtaus mahdollistaa kaivamisen 50 metriä taloni nurkalta – katsokaa kuinka tämä puutarhani on uhattuna, se kuulostaa kamalalta ja tilanteeseen on jokaisen helppo samaistua. Kun tätä argumenttia tarpeeksi toistellaan, niin kohta siihen jo yleisesti uskotaan.

Tällaisilla kuvilla järkytetään mediassa eteläläisvihreitä. Ns. tiedostavat piirit vertaavat kultakaivosta soranottoon, mutta jättävät mainitsematta sen pienen eron, että kultakaivokselta ei soraa viedä pois. Näkyvät allasysteemitkin ovat ympäristökeskuksen vaatimia saostusaltaita. Olen usein suunnitellut, että inarilaisena minun pitäisi joskus ottaa kuvia pääkaupunkiseudun rakennusmontuista ja uutisoida niitä otsikolla: Helsingin vanha kulttuurikeskusta on tuhouttu.

Aarne Alhonen

Aarne Alhonen

Tältä näyttää kultapaikka muutaman vuoden jälkeen, sen jälkeen kun maisemointi on tehty. Kun pintamaa on levitetty päällimmäiseksi, niin kasvillisuus valtaa alueen nopeasti. Kasvillisuus ei ole aluksi aivan samaa kuin mitä ympärillä on, mutta toisaalta harvinaiset pioneerikasvit saavat tilaa. Porot ainakin tuntuvat niistä tykkäävän. Puskulla matkailijat ensi kesänäkin ylittävät tämän kohdan edes huomaamatta, että paikalla oli aiemmin laaja konekaivos. Mutta koska onnistumisesta ei ole uutiseksi, niin asiasta ei julkisuudessa lyödä enää rumpua.

Vastaanvittäjän puhe ei ole yhtä vetoavaa ja hänet on tuomittu tappioon: valtaus yksistään ei tarkoita kaivosta eikä anna paljon mitään oikeuksia. Ilman maanomistajalle annettua vakuutta alueella ei kairata, kaiveta tai myllleretä. Geologi saa enintään kävellä siellä tontin nurkalla ja ottaa maasta kiven. Suomessa ei ole kaivostoiminnan runtelemia puutarhoja tai puistoja. Kaivosten vähyys on ongelma, ei haittojen paljous.

Testatkaapa itse, kumpaan väitteeseen lähipiirinne uskoo.

Tai miettikää kaivosteollisuuden suhdetta matkailuun: Monet uskovat, että matkailu ja kaivostoiminta eivät sovi samalle alueelle. Tätähän on toisteltu niin paljon, ettei juuri kukaan uskalla väittää päinvastaista. Ei uskalla, vaikka Kittilässä on maailmanluokan kultakaivos ja matkailukeskus vierekkäin ja hyvin menee molemmilla.

Tai mietitään meitä lähempänä olevaa kullankaivun ja matkailun suhdetta ja kullankaivun ympäristövaikutuksia ylipäänsä.

Huuhdontakulta-alueilla matkailu tukee kullankaivua ja kulta matkailua. Kultaa on kaivettu jo 140 vuotta ja se sama erämaa on edelleen siellä – rakastetumpana, arvostetumpana ja suositumpana kuin koskaan ennen. Siinä meillä on kiistämätön tosiasia.

Äärivihreä argumentoi, että kullankaivu hallitsemattomana saattaa jatkossa uhata luonnon monimuotoisuutta ja myös lupaa-vasti kehittyvää matkailuelinkeinoa – mitä siitä nyt tulisi, jos kaikki ryhtyisivät kaivamaan kultaa isolla koneella.

Huomasitteko? Taas kerran toisella puolella ovat visiot ja toisella puolella faktat. Uhkakuvat ovat tarkoitushakuisia, arvoväritteisiä näkemyksiä ja suurin osa kuvatuista haitoista esiintyy vain vastustajien omassa päässä, luonnossa niitä ei ole. Mahdollisilla tapahtumakuluilla ja tällä ”mitä siitä tulisi, jos kaikki tekisivät noin”-asenteella voidaan kieltää ihan mikä asia tahansa.

Käykääpä katsomassa, kuinka paljon löydätte 140-vuotisen kullankaivun jälkiä, ver- ratkaa niitä sitten mihin tahansa muuhun ihmistoimintaan ja miettikää sitten mitä siitä voisi seurata, jos kaikki kullankaivun vastustajat käyttäisivät virkapäivänsä alleviiva- ten vanhoista viikkolehdistä löytämiään possessiivisuffikseja ja adjektiiviattribuutteja.

Totuuksia ja tarinoita

Meillä Lapissa on aina ymmärretty, että tarinan kertominen ei ole tiedon välittämistä ja totuus on usein ylimainostettu asia. Jos pitää valita hyvä ja epätosi tarina tai tylsä mutta tosi, niin pohjoisessa aina valitaan se hyvä tarina.

Tätä vanhaa lappilaista, välillä aliarvos- tettua, paskanpuhuminen taitoa nimitetään nykyään moderniksi viestinnäksi. Ymmärrysongelmia oman porukan kesken ei tule, koska kaikki tietävät viestinnän säännöt. Etelässä murheita tulee, kun sitä viihdyttävää tarinaa erehdytään pitämään vielä tote- nakin.

Jokapäiväisessä mediassa tämä näkyy hyvin. Kun Greenpeace lähettää A-studion keskusteluun sujuvasanaanaisen mediahahmon, jonka asiaosaaminen perustuu yhden päivän www-selailuun ja kaivosteollisuus lähettää 30 vuotta alaa tutkineen geologin, niin Greenpeace voittaa aina.

Uudenmaan uraanipaneeleissa minua säählitti aina se yksinäinen kaivosinsinööri, jonka vielä viran puolesta piti välttää kärjistyksiä. Samassa paneelissa vastassa oli puolenkymmentä eri järjestöjen hyvillä tarinoilla virittämää ns. asiantuntijaa. Lisämausteen loivat lähestyvät eduskuntavaalit ja uhattujen pihojensa vuoksi kiihkeänä käyvä yleisö.

Ehkä hiljalleen kaivosalalla aletaan ymmärtää se, minkä kullankaivajat ovat jo jonkin aikaa tajunneet, eli että popularisoituja

väitteitä ei saa väheksyä sillä perusteella, että ne ovat pöryä. Ne tulee ottaa vakavasti, koska ne kuulostavat hyvältä.

Hieno esimerkki tästä oli taannoinen Luontoliiton masinoima ”uraanivaraus Ounasvaaralle” -kampanja. Tarvitaan vain yksi puuhakas kirjoitustaitoinen kirjoittamaan varaushakemusta, neljä seisoskelijaa banderollien nurkkaan ja nippu tuulesta temmattuja väitteitä, niin mediajulkisuus on taattu.

Lehtitietojen mukaan luontoliittolaiset osoittivat teollaan, kuinka helppoa on saada varaus minne vain. Vaikka eiväthän he mitään varausta vielä olleet saaneet, vaan vasta anoneet sitä. Tosiasiassa he tuskin sitä varaustaan edes saavat ja näin vanha parjattu kaivoslaki osoittaa toimivuutensa, mutta eihän se enää uutiskynnystä ylitä. Homma toimi ja tilanne on ohi – faktoja ei tarvita, uskottava väite riittää.

Jos kampittajilta jotain halutaan oppia, niin se on juuri tämä: Oman argumentoinnin ei tarvitse olla loogista tai linjakasta tai edes totta, jotta se toimisi. Riittää, että väite on yksinkertainen ja kuulostaa hyvältä, parasta olisi kertoa hyvä tarina.

Jos ns. tiedostavilta ihmisiltä kysyy, kannattavatko he paikallisen päättämisen oikeutta, niin esimerkiksi Uudenmaan uraniasioissa jokainen pitää nimenomaan paikallisen näkemyksen huomioonottamista aivan ehdottoman välttämättömänä.

Jos taas paikalliset asukkaat Itä-Suomessa haluavat vähemmän susia ja enemmän kaivoksia, niin katsotaan, että kysymyksessä on tiedonpuutteesta johtuva väärinymmärrys ja tämä tiedostava joukko vaatii valtion määrärahoja susimyönteiseen ja kaivosvastaiseen tiedotukseen.

Tai jos tutkimusinstituutio tuottaa omaan ideologiaan sopivaa tietoa, on laitos hyvä, sen rahoitusta tulisi lisätä ja tutkimuksen autonomia on kannatettavaa. Jos tuo-

tettu tieto ei miellytä, niin yhteiskunnan ohjausta tulee lisätä ja resursseja vähentää.

Huomaatteko, mitä tarkoitan: Mikä olikaan kanta paikalliseen päättämiseen tai tutkimuksen autonomiaan. Epälooginen voi olla loogista tai looginen epäloogista. Kaikki riippuu näkökulmasta ja mittakaavasta. Luonnontieteilijälle tämä mediamaailma on painajainen.

Tiivistetään puolustusta ja tehdään enemmän maaleja

Vaikka faktat tuntuvat houkuttelevilta, niin kaivannaisteollisuuden tulevaisuus – ihan niin kuin Lapin kullankaivunkin tulevaisuus – ratkaistaan mediakamppailulla, jossa aseena ovat tarinat ja mielikuvat. Tässä kamppailussa kannattaa kähveltää voittava strategia vaikkapa Oulun Kärpiltä – homma hoiuu, kun tiivistetään puolustusta ja tehdään enemmän maaleja. Faktoilla tiivistetään puolustusta, tarinoilla tehdään maalit.

Kerran Pelkosenniemellä kuuntelin paikallisessa kuppilassa itkua ja märyä elämissen mahdollisuuksien vähäisyydestä. Sanoin siihen, että onneksi teillä on mahdollisuus mennä Vuotoksen soille kävelemään aina kun pahalta tuntuu, sehän on sentään Euroopan ihanin suouerämaa.

Naapuripöydässä joku neuvoi minua, että pöydässäni istuu vain vannoutuneita altaan kannattajia ja vain vastustajille saa piruilla tuohon tyyliin. Siihen sanoin, että juuri turpaan saaneet kannattajat tähän onnettomuuteen suurimpia syypäitä ovatkin.

Kun vastustajat organisoivat tapahtumia ja ohjeistivat mediaa, niin mitä tekivät kannattajat: Missä olivat vastamielenosoitukset, miksi pääosin eteläläisiä Vuotos-soutajia ei heitelty pikkukivillä, miksi niiden veneitä ei sotkettu, miksi medialle ei kaikin keinoin tehty selväksi, että allashankkeella on myös iso paikallinen kannattajajoukko.

Suoraanpuhujalle ei ole missään sijaa. Siinä on tämänkin tarinan ainoa opetus ja se tuli tuossakin baarissa taas nähtyä. Turpiin olisi tullut ja lujasti, jos en olisi itsekin isokokoinen ja väkivaltaan herkästi taipuvainen mies.

Antti Peronius

Inari - Helsinki

Marras-joulukuun
ankeudessa – 2007

Pieniä lisäyksiä yhtä
kurjassa, rapaisessa
helmikuussa – 2008

Kai J. Rantanen

Toiminnanjohtaja-Peroniuksesta tulee vähäksi aikaa apurahatutkija-Peronius. Tulevalla korkealla akateemisella oppiarvolla ehkä pystytään lisäämään egoa entisestään ja parantamaan uskottavuutta.

Teen

valtaushakemukset, jatkoaikahakemukset, ympäristölupahakemukset
yms. kullankaivun byrokratiatyöt LKL:n jäsenille erittäin edullisesti.

Antti Peronius p: 050 - 4362316 / antti.peronius@saariselka.fi

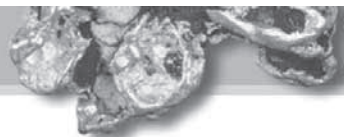
Telttasaunat Kylpytynnyrit Uima-altaat yms.

Katso lisää tuotteita
kotisivuilta

www.pihajapuutarha.com

T:mi Timo Jokinen puh. 050- 547 1985

Tankavaaran kansainvälinen
KULTAMUSEO

& Golden World

KULTAPERINTEEN KERUUKILPAILU

Kultamuseo järjestää kultaperinteen keruukilpailun, jonka tuloksia tullaan käyttämään mm. Suomen kullanhuhdonta esittelevän perusnäyttelyn suunnittelussa ja rakentamisessa. Kilpailussa on kolme (3) sarjaa:

esineet

valokuvat ja dokumentit

muistitietous

Kilpailu julistettiin alkaneeksi Kultamuseojuhlissa 3.8.2007 ja se päättyy **30.4.2008**.

Arvostelulautakuntaan kuuluvat edustajat Suomen Museoliitosta, Lapin Maakuntamuseosta ja Kultamuseosta. Jokaisessa sarjassa jaetaan arvokkaita kirjapalkintoja. Kaikki osallistujat saavat Kultamuseon diplomin.

Kilpailun tulokset julkistetaan kesäkuussa 2008 ja palkitut kutsutaan vastaanottamaan palkintonsa 8.8.2008 järjestettävään Kultamuseojuhlaan.

Kilpailuun osallistuva materiaali toimitetaan osoitteella:

Kultamuseo

Kultakuja 35

99695 Tankavaara

Lisätietoja Kultamuseolta:

puh. (016) 626171 tai info@kultamuseo.fi

Lemmenjoen kansallispuiston, Urho Kekkosen kansallispuiston, Ivalojoen ja sen sivuhaarojen sekä Itä-Lapin alueella vuonna 2008

Kaivutyö on sallittu ainoastaan kaivoslain mukaisilla valtauksilla ja kaivospiireissä. Kaivoslain (15 § 3 mom.) ja valtakirjan ehtojen mukaan tutkimustöitä valtauksella ei saa aloittaa ennen kuin vakuudesta on sovittu Metsähallituksen kanssa. Vakuuden määrittämistä varten valtaajan on ennen kaivutyön aloittamista toimitettava kaivusuunnitelma Metsähallitukselle (Lemmenjoen, Urho Kekkosen kansallispuiston sekä Ivalojoen alueen osalta Ivalon virastotalon ositteeseen ja Itä-Lapin osalta Kemijärven osoitteeseen). Mikäli kaivaja myöhemmin suunnittelee muutosta kaivutoimintaan, joka poikkeaa alkuperäisestä, tulee hänen toimittaa uusi kaivusuunnitelma Metsähallitukselle vakuuden tarkistamista varten.

Kansallispuistoissa on valtaus/kaivospiirialueen ulkopuolella kaikenlainen kaivaminen ja maa-ainesten keräily kielletty.

Vuotuinen valtausmaksu (10 €/ha) tai kaivospiirimaksu (20 €/ha) maksetaan Metsähallituksen tilille ilman eri kehotusta määräaikaan maaliskuun 15 päivään mennessä tai em. päivän jälkeen annetuista valtauksista ensi tilassa. Maksamattomat korvaukset saatetaan viipymättä tiedoksi kaivosrekisterille kaivoslain 15 § 2 mom. mukaisia toimenpiteitä varten.

Valtausten ja kaivospiirien toiminnassa on huomioitava myös kuntien palopäälliköiden antamat ohjeet palavien nesteiden varastoinnista kullankaivalueilla sekä toimenpiteet mahdollisen öljyvahingon sattuessa. Ohjetta on saatavana Lapin Kullankaivajain liitosta.

Muuta huomioitavaa:

Kaivumenetelmät

Lapiokaivuvaltauksilla on koneen käyttö kielletty kaikissa työvaiheissa ilman asianmukaisia lupia (ympäristöluvat).

Rakentaminen

Valtausalueelle saa kaivukauden ajaksi pystyttää vain teltan tai laavun, kaivukauden päätyttyä teltta tai laavu on purettava. Kaikenlainen muu rakentaminen vaatii sekä työ- ja elinkeinoministeriön luvan että kunnan rakennus- tai toimenpidedeluvan. Kansallispuistoissa voi lisäksi olla omia rakentamista koskevia määräyksiä.

Kesäaikainen maastoliikenne

Metsäautotielle (maastoon rakennettu tie, jossa on sorapinta, ojat/pientareet) ei tarvita maastoliikennelupaa

Maastoliikennelupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille.

Epäselvissä tapauksissa kannattaa aina ennen ajamista tiedustella asiaa Metsähallituksesta.

Asuntovaunut:

Valtauksella saa pitää matkailuperävaunua tai asuntoautoa korvauksetta kaivukauden ajan (huom. selvittävä maastoliikenneluvan tarve). Jos matkailuperävaunu jätetään valtaukselle talven ajaksi, on siihen hankittava Metsähallituksen lupa, hinta 30 €/vuosi.

Mikäli matkailuperävaunua tai matkailuautoa ei ole mahdollista sijoittaa valtausalueelle, voi Metsähallitus myöntää luvan sen sijoittamiseksi valtauksen läheisyyteen kaivukauden ajaksi, hinta 50 €/kaivukausi.

Kutturan tien varressa on Lapin Kullankaijavain Liitto ry:n vuokraama varasto- ja asuntovaunualue, jonne vaunun voi jättää talveksi.

Polttopuuasiat

Tulevina kaivukausina Metsähallituksen henkilökunta tulee kiinnittämään erityistä huomiota polttopuulupiin ja kerättyihin puumääriin. Valtaukselta tai sen läheisyydestä ei saa ottaa minnkäänlaista puuta ilman polttopuulupaa. Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on

puiden poistamisesta sovittava ennakoon Metsähallituksen kanssa.

Vakuudet

Valtauksille asetettavien vakuuksien (kaivoslaki 15 §) minimimäärät:

lapiokaivuvaltaus 1200 €

Topi-lapiokaivuri tai vastaava 2000 €

traktorikaivuri 4500 €

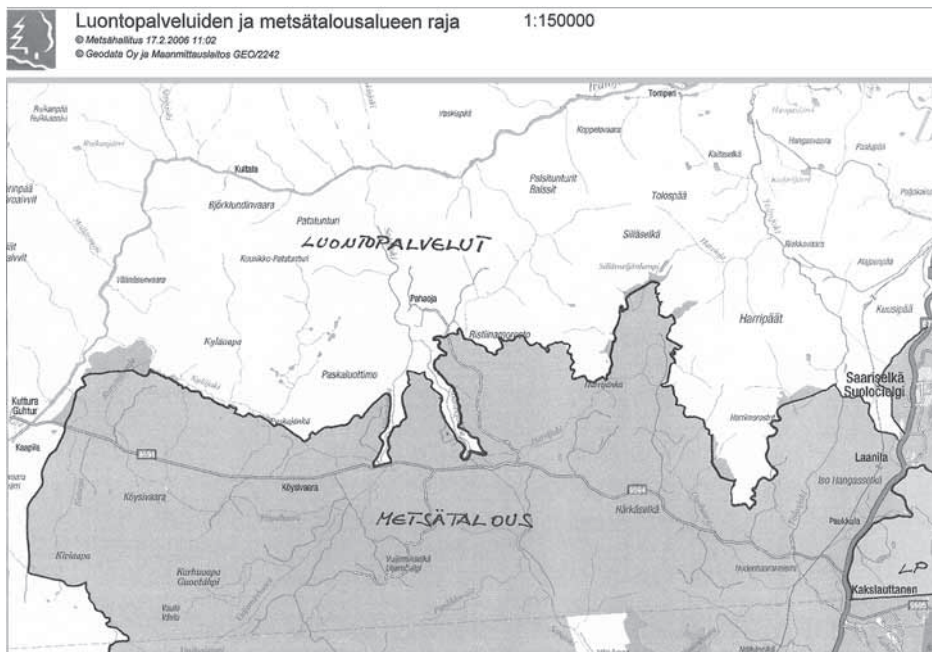
20 tonnin kaivuri 6500 €

Hinnat ovat minimihintoja ja asetetaan valtauksille, joihin pääsee kohtuudella metsäautotietä pitkin kuorma-autolla. Vakuutta korotetaan tapauskohtaisesti etäisyyden kasvaessa (erämaa-alueet, kansallispuistot) tai mahdollisten rakennelmien/rakennusten myötä.

Päättäneen valtauksen jälkityöt

Kaikki luontoon kuulumaton on vietävä valtauksen päätyttyä pois maastosta, nuotiopaikan kivikehän voi jättää, mutta nuotiopohjalle ei saa jättää palaneita nauloja, peltipurkkeja, lasia tai muovia.

Kaivumonttujen reunat tulee luiskata yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon.

	<i>Lemmenjoen kansallispuisto</i>	<i>Urho Kekkosen kansallispuisto</i>
Valtauskorvaukset ja kaivospiirimaksut - valtausmaksu 10 € /ha kaivospiirimaksu 20 € /ha - Metsähallitus ei lähetä erillistä laskua, eräpäivä 15.3.2008 - Maksun yhteydessä on ilmoitettava kaivosrekisterinumero ja valtauksen/kaivospiirin haltija	Sampo 800012-70558951, Metsähallitus luontopalvelut	Sampo 800012-70558951 Metsähallitus luontopalvelut
Valtauksen / kaivospiirin huoltaminen moottorikelkalla - Paikkakuntalaiselle maksuton - Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 40 € - Lupa on henkilökohtainen. Lupaa hakiessa tarvitaan valtaus/kaivoskirjan numero ja huoltoajon ajankohta.	Lapiokaivajille myönnetään lyhytaikaisia huoltolupia ja konekaivajille lyhytaikaisista huoltoluvista kausilupiin (30.4.08 saakka). Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä: - Metsähallituksen asiakaspalvelu, Virastotalo, Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7701 ja 020 564 7702, ark. klo 9:00–16:00 - Ylä-Lapin luontokeskus, Siida, Inari, puh. 020 564 7740 ja 020 564 7741, ti-su klo 10:00–17:00, maanantaisin suljettu. - Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7724	Lapiokaivajille voidaan myöntää lyhytaikaisia huoltolupia. Huoltoluvan voi tilata postitse puh. 020 564 7200 tai käymällä: palvelupiste Kiehin, Keltie 1 / Siula, 99830 Saariselkä, puistonjohtaja Sakari Kankaanpää, puh. 040 773 7341
Kesäaikaiset maastoliikenneluvat	Kesäaikaisia lupia myönnetään vain erityisen painavin perustein jo selvästi olemassa oleville urille; lapiokaivajat 1–3 krt/kausi, konekaivajat kaivukaudeksi. Lupa haetaan kirjallisena Irja Mikkoselta	Lupa voidaan myöntää vain erittäin painavin perustein, tiedustelut puistonjohtaja Sakari Kankaanpää.
Polttopuun myynti - Valtausoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta - Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puun poistamisesta sovittava ennakoon. - Maksukuitti on pidettävä maastossa mukana, sillä se on puunottolupaa kysyttäessä tosite puun maksamisesta.	Polttopuita (=halkoja) myydään Hukaselän leimikosta, hinta on 36,50 €/p-m ³ (sis. alv 22 %). Puuluvan saa asiakaspalvelustamme Ivalosta tai Inarista Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.	Metsähallitus myy valtaajille kansallispuiston ulkopuolelta maapuun- ja hakkuutähdelupia, joita voi ostaa Metsähallituksen Sodankylän toimipisteestä, puh. 0205 64 7354, hinta on 10 €/m ³ (sis. alv 22 %). Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.
Lisätiedustelut	Irja Mikkonen puh. 020 564 7724 irja.mikkonen@metso.fi fax 020 564 7736 os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo	Irja Mikkonen

<i>Ivalojoiki sivuhaaroinen</i>	<i>Itä-Lapin alue *</i>	* (Sodankylän, Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen ja Kemijärven kuntien alueilla sijaitsevat Metsähallituksen hallintaan kuuluvat alueet, pois lukien Lapin luontopalveluille kuuluvat suojelualueet)
Karttaliitteen mukaisesti; - Luontopalveluiden alue Sampo 800012-70558951 - Metsätalouden alue Sampo 800013-70558935	Sampo 800013-70558935 Metsähallitus Metsätalous	
Lapiokaivajille myönnetään lyhytaikaisia huoltolupia ja konekaivajille lyhytaikaisista huoltoluvista kausilupiin (30.4.08 saakka) Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä: - Luontopalveluiden alue: Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 0205 64 7724. - Metsätalouden alue: Virastotalo Ivalo, Mauri Seipäjärv, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 0205 64 7718	Lapiokaivajille myönnetään lyhytaikaisia huoltolupia ja konekaivajille lyhytaikaisista huoltoluvista kausilupiin (30.4.08 saakka) Huoltoluvan voi tilata Ilpo Alanivalta puh. 0400-282 829	
Lupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaista maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille. Kirjallinen lupahakemus karttoineen (esitetty ajoura) lähetetään osoitteella Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo.	Itä-Lapin alue myöntää tarvittaessa maastoliikennelupia valtausten huoltoon puh. 0400-282 829.	
Metsähallitus myy valtaajille maapuuta (= liekopuut, juurakot, kuivat oksat ja hakkuurähteet) polttopuuksi hintaan 10 €/m³ (sis. alv 22 %). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta, puh. 020 564 7701 tai Saariselältä Kiehisestä, puh. 020 564 7200.	Metsähallitus myy valtaajille maapuuta ja hakkuutähdelupia polttopuuksi hintaan 10 €/m³ (sis. 22 % alv). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Itä-Lapin toimipisteistä: - Jäämerentie 15, Sodankylä puh. 020 564 7354 - Samperintie 32, Savukoski puh. 020 564 7501 - Hallituskatu 10, Kemijärvi puh. 020 564 7453	
Metsätalouden alue:Mauri Seipäjärv puh. 020 564 7718 mauri.seipajarvi@metso.fi fax 020 564 7736, os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo Luontopalveluiden alue: Irja Mikkonen	Ilpo Alaniva puh. 0400-282 829 ilpo.alaniva@metso.fi fax 020 564 7450. os. Metsähallitus, Hallituskatu 10, 98100 Kemijärvi	

Esi-isien perässä netissä ja Alaskassa – *tapaus Herman Muotkajärvi*

Maimoni selasi skandinaavisista kullankaivajista Pohjois-Amerikassa kertovaa kirjaa vuonna 1996 ja löysi Herman Muotkajärven nimen. Kirkonkirjoista selvisi hänen olevan isoisosetä, joka lähti Amerikkaan 1891. Kirjan mukaan Herman oli rakentanut 'hienon, ison talon' Fairbanksista itään. Perinnön toimittaminen Suomeen oli kestänyt pari vuotta, kun sukulaisuussuhteiden selvittäminen oli ollut siihen aikaan hankalaa.

Muuta dokumenttia Suomesta ei ole löytynytäkään, paitsi lyijykynällä merkitty vahvistamaton 'talollisen kirkonväärtin pojan' kuolinpäivä. Sukutarina kertoo kuitenkin Amerikan perinnöstä, joka 30-luvulla piti suvun miehet iloisessa pöhnässä muutaman kuukauden. Siihen aikaan ei netistä löytynyt kaikenmaailman tietoa niin kuin nykyään ja muutaman vastausta vaille jääneen sähköpostin jälkeen etsintä tyrehtyi.

Heinäsuovasta löytyi neula ja toinenkin

- maaliskuu 2007

Viime kesän Kanadan matkaa suunnitellessamme putkahti netistä esiin mielenkiintoinen otsikko "Kuinka löydät kultaryntäyk-

sen aikaisen sukulaisen" ("How to Find Your Gold Rush Relative: Sources on the Klondike and Alaska gold rushes, 1896-1914"). Monen eri lähteen tietokanta, johon pelkästään sukulaisen nimen kirjoittamalla voi löytää monenlaista tietoa: laivojen matkustajaluetteloita, rajan ylityksiä jne.

Tietäen kuinka vaikeaa suomalaisten nimien oikeinkirjoitus ulkomaalaisille on, kokeilimme Herman Muotkajärvestä montaa eri versiota kunnes viimein BINGO: vuoden 1910 väestönlaskennassa esiintyy "Herman Motka", suomalainen kutakuinkin oikeanikäinen sinkku. Täytyy olla sama Hermann. Suurpiirteinen osoite Fairbanks Alaska. Asuinkumppanina vuotta vanhempi suomalainen **Isaac Peterson**.

Lisähaku tuottaa osuman "**Norman Muatkojarn**" vuoden 1920 väestönlaskennassa uudessa osoitteessa, tällä kertaa yksin.

Ja kolmas osuma tulee hautausmaiden kirjanpidosta: "Herman Muatkarjavo", kuolinpäivä 21.11.1928, hautausmaan nimi puuttuu, sen sijaan haudan numero, #51 ja maininta että se on koillisnurkassa hautausmaata:

1910 United States Federal Census
about Herman Motka

Given Name	Herman Motka
Age in 1910	45
Estimated birth year	1865
Relationship to head of household	Head
Marital status	Married
Spouse's birth place	Finland
Married in 1910	Finland, Division 1, Alaska
Place of birth	Finland
Gender	Male
Year of immigration	1891
Residence	1000 1/2 1st St. Fairbanks, Alaska
Household members	Isaac Peterson 40

Source: 1910 Census, Fairbanks, Division 1, Alaska. Roll: 1024, 1740. Page: 40, Enumeration District: 101, Image: 1122.

Name: Muatkarjavo, Herman
DOD: 11/21/28
LOCATION, TIER, ROW:
General, N.E. Quarter #51

Kaivajakollegoiden keskustelupalstalta pikavoitto

- toukokuu 2007

Kokeeksi laitoimme näillä tiedoilla viestin Alaskan kultafoorumin keskustelupalstalle kysymyksenä lähinnä, että mikä hautausmaa on kyseessä ja onko realistisia mahdollisuuksia löytää hautapaikkaa. Hämmästyks on lievä ilmaus, kun vastaus tuli 16 tunnin kuluuttua kutakuinkin näin:

”Kyseessä on Clay Streetin hautausmaa, josta vuoden 1967 suurtulva pyyhkäisi kaikki ristit mennessään. Tyttöystävälläni oli illalla vapaata aikaa, joten hän kävi hautausmaalla, ohessa hautakartta ja valokuva haudan paikasta. Tuokaa hautakivi tullessanne ;-)” !!

Fairbanks – ystävällisten ihmisten kaupunki

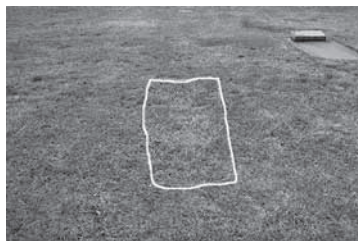
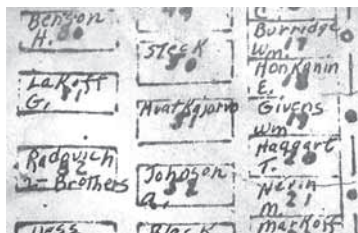
- 16. elokuuta 2007

Aamulla menimme turisti-infoon kysymään kuka hoitaa hautausmaata. Saimme opastuksen kyseiseen virastoon, jossa esitimme asiamme. Sieltä ystävällinen neitokainen soitteli puhelimella hautausmaan hoitajalle, mutta emme saaneet selkeää vastausta, ainoastaan kutsun tulla muutaman tunnin päästä takaisin.

Aikaa tappaaksemme kävelimme hautausmaalle ja silmäilimme ympärillemme, kunnes vanhempi herrasmies tuli kysymään:

”Oletteko te ne kaksi suomalaista jotka etsitte sukulaisenne hautaa?”.

Tämä mies, **Frank Turney**, oli juuri se hautausmaan hoitaja, jolle oli soitettu hetki aikaisemmin asian tiimoilta. Yhdessä kuljeskelimme pitkin hautausmaata etsien merkkejä Hermannista.

Näillä 'eväillä' päätettiin poiketa myös Alaskaan ja Fairbanksiin.

Hautausmaata oli kuulemma laajennettu pariinkin otteeseen, joten ”koilliskulma” ei välttämättä ole enää koillisessa. Sitten yhtäkkiä löysimme haudan, jossa oli selvä numero, vartin päästä toisen, suurempinumeroisen. Haravoimme vastakkaisesta suunnasta, mutta numeroita ei löytynyt. Niinpä otimme jonkun nimen ja Frank selasi omasta mapistaan sille numeron: 96.

Lähdin kulkemaan seuraavaa riviä kunnes löytyi hauta, jossa oli nimi **Benson**, seuraava nimerön ja sitten **Radovich**. Kaikki tuttuja nimiä tuosta meilissä saamastamme kartasta! Siirryin seuraavaan riviin aivan hautausmaan reunaan ja löysin **Haggartin**. Hermannin makasi siis näiden välissä! Tarkkaan katsoen nurmikossa olikin painauma, jota kaapimalla löytyi betoninen hautakivi, siinä oli muovilappu, josta kaikki tekstit olivat poiskuluneet. Huusimme toisillemme että täällä!

Varmistimme vielä kaikki haudat ympäriltä ja kylttejä raaputtamalla löysimme vielä saman rivin naapurin **Johsonin**. Tuntui ➡

melkoisen käsittämättömältä: matkustimme yli 10 000 kilometriä ja löysimme nimettömän haudan, jossa varmuudella makaa Hermannin Muotkajärvi. Suomesta tuomamme nimikyltti oli unohtunut autolle, joten teimme uudet treffit Frankin kanssa myöhempään ajankohtaan.

Hermannin taloa etsimässä

Kävimme Fairbanksin kiinteistövirastossa kysymässä mitä nykyistä osoitetta vastasi se vuoden 1920 väestölaskennan mukainen Hermannin osoite. Ensimmäinen vastaan tuleva naisvirkailija kiinnostui kovasti asiasta ja esitteli itsensä rouva **Huttuseksi**. Hän ei tosin osannut sanaakaan Suomea, vaan kertoi miehensä sukujuurten olevan Suomesta. Kysyin tarkoittaako maininta 'Fairbanksista itään' mailia vai kymmentä mailia. Kysymykseni herätti toimistossa hilpe-

yttä ja pian viidestä virkailijasta neljä haki tietokoneillaan Hermannia. Ei löytynyt, sen sijaan meidät opastettiin paikallisen sanomalehden toimitukseen, josko sieltä löytyisi kuolintietojen mukana osoite.

Sanomalehden toimituksesta ei noin vanhoja numeroita löytynyt, sen sijaan meidät neuvottiin kirjastoon, jossa pitäisi olla mikrofilmeillä vanhat lehdet.

Oleellisin tietolähde Fairbanksissa oli kiinteistövälittäjä **Candy Waugamanin** vapaa-aikana pitämä yksityinen museo Historic Hall. Turisti-infon mukaan "Candy tietää kaiken mitä Fairbanksin historiasta on tietämisen arvoista". Tämä miellyttävä tuttavuus selasikin omalta tietokoneeltaan Hermannin tietoja ja löysi tonttikuulutuksen, joka pitäisi löytyä paikallisen sanomalehden muinaisesta numerosta. Koska kirjasto oli jo siltä päivältä kiinni, päätimme jatkaa seuraavana päivänä.

Pirjo Muotkajärvi ja Rex Fischer konttaavat.

Lisäksi löysimme lehdistä Hermannin tonttikuulutuksen. Alaskassa oli tuolloin eräänlainen torpparijärjestelmä, jossa maapaloja annettiin nimellistä maksua vastaan uudisasukkaille. Ehtona oli rakentaa sinne talo ja viljellä maata. Muutaman vuoden kuluttua tuli sitten mahdollisuus lunastaa paikka lopullisesti itselleen, jos oli täyttänyt ko. kriteerit.

Artikkeli vahvisti epäilyksemme siitä, että Hermann oli tosiaan harjoittanut kullankaivua. Hän oli tullut pohjoiseen Klondiken kultaryntäyksen aikana, joten oli enemmän kuin todennäköistä, että hän oli ottanut osaa kaivuhommiin. Lisäksi saimme myöhemmin selville, että hänen 1910 vuoden asuinkumppanilla Petersonilla oli ollut Dawsonissa kaksikin valtausta, vuosina 1901 ja 1903. Valtauskirjoihin merkittiin vain valtauksen omistaja, joten Hermann oli hyvinkin saattanut kaivaa Petersonin kaverina ilman, että siitä jäi merkintöjä Dawsonin arkistoihin. Erään tiedon mukaan Peterson oli muuttanut Kaliforniaan 1910.

Myöhemmin Herman oli kaivanut **Clarence Berryn*** kuuluisalla kaivoksella Ester Creekissä Fairbanksissa. Kun Ester Creekin kulta löydettiin vasta 1903, voimme arvata Hermannin elämänsäkaaren Alaskassa seuraavasti:

- > maahantulo 1891 – etelämpänä muutaman vuoden
- > pohjoiseen 1896 – Klondiken kultaryntäyksessä mukana
- > Fairbanksiin 1903 – Ester Creekin kaivoksella
- > talon rakennus 1907/08 – maanviljelyä ja metsätöitä
- > 1928 Herman koki tiensä pään jäätyään kaatuvan puun alle.

* Clarence Berry oli yksi niistä harvoista, joka teki valtavan omaisuuden kullankaivulla. Myöhemmin Berry muutti Kaliforniaan, siirtyi öljybisnekseen perustaen edelleen hyvissä voimissa olevan ison öljy-yhtiön, nimeltään Berry Petroleum Company

Tapasimme Frankin uudelleen hautausmaalla, mukana kukkakimppu ja Suomesta valmiiksi tuomamme nimikyltti. Vaihdoimme murtuneen betonisen hautakiven ehjään

Kukat Hermannin haudalla.

ja laitoimme nimikyltin päälle. Otimme valokuvia muistoksi ja hyvästelimme Hermannin ja Frankin.

Palasimme vielä museolle kiittämään Candyä, mutta siellä odottikin valtaisa yllätys. Museolle oli sattumoisin poikennut muutama minuutti ennen meidän tuloa muuan **Paul Schulz**, jolle museota hoitava kiinteistönvälittäjä oli 10 vuotta aiemmin myynyt kiinteistön. Candyn mainitessa meistä, oli herra Schulz sanonut heti tuntevansa Muotkajärven nimen. Ja samassa me astuimme sisään – Speak of the Devil!

Lyhyen keskustelun tuloksena hän sanoi hakevansa kotoaan tonttikartat. Hän oli joutunut oikeusas-teissa puimaan maanomistusasioita armeijaa vastaan tonttien pakkolunastusasioissa. Tämän yhteydessä hän oli hankkinut vanhat tonttikartat, jossa erikoinen nimi Muotka/Moutka oli esiintynyt. Katselimme karttaa museolla pari minuuttia, kun hän kehotti meitä, että hypätkää autoon, mennään katsomaan!

Niinpä ajelimme kymmenisen mailia Fairbanksistä kaakkoon (huom! ei itään), kunnes hän pysäytti auton ja kertoi meidän olevan Hermannin entisillä mailla. Paikalla oli nyt omakotitaloja ja vieressä metalliverkkoaitaa armeijan alueen rajana. Kuljeskelimme Chena-joen rantaan ja napsimme muutamia kuvia muistoksi.

Paul Schulz (vas.) ja Jouko Korhonen.

Tonttikartta.

Schulz arveli että sata vuotta vanhasta talosta tuskin olisi mitään jäljellä, vaikka sattutaisiin aivan kohdallekin, joten emme etsineet taloa sen pidempään.

Monien yhteensattumien ja onnenpotkujen seurauksena näimme puolessatoista päivässä kaiken, mitä Hermannista voi enää tässä vaiheessa nähdä. Kepeät mullat Hermannille!

TM 1/08 dieselsuurvertailun ylivoimainen voittaja,

Land Rover Freelander 2.

TM 1/08

**PARAS MAANTIELLÄ.
PARAS MAASTOSSA.
PARAS KAUPUNGISSA.**

Land Rover Freelander 2 TD4. Hinnat alk. 39 990,-

www.landrover.fi

**Inchcape,
Kaivokselan Autotalo**

Jari Turunen
p. 020 770 4222
(Jäsen 29832)

Näin päästiin Hermannin jäljille

Sukututkimusta ja muuta mielenkiintoista

Nykypäivän tietoyhteiskunta antaa kenelle tahansa tietokonetta käyttävälle mahdollisuuden tutkia Amerikan sukulaisten ja muidenkin menemisiä ja tulemisia. Ilmeisesti paikallisen lainsäädännön vaatimus tietojen julkisuudesta jossakin määrin edesauttaa. Itse havaitsin hyviksi tietolähteiksi ainakin:

<http://library.state.ak.us/hist/parham.html>

- kymmeniä linkkejä: lehdet, hautausmaat, sukuseurat jne.

http://www.yukongenealogy.com/content/database_search.htm

- yhdellä haulla mm. väestölaskennat, valtaushakemukset, onnettomuuksien uhrin, rajapoliisin kirjanpito Yukoniin tulleista jne.
- kokeileppas tähän vaikkapa pelkkä sana "Finland"

<http://www.ancestry.com>

- syntymä-, kuolin- ja naimistodistukset, armeija, maahantulotietokanta
- koeajan jälkeen maksullinen

<http://www.ellisland.org/>

- New Yorkiin tulleiden laivojen matkustajaluettelot, kymmeniä tuhansia suomalaisia

LOPPUKEVENNYKSENÄ ESIMERKKIHAKU:

Hiskias Matosta Lännen lokariksi

Kyseessä on oikeastaan Hiskias Möttö, joka Wikipedian erehtymättömien tietojen mukaan olisi muuttanut Amerikkaan vuonna 1908. Todellisuudessa hän saapui New Yorkiin Philadelphia-aluksella vasta 28.11.1909.

Niin, ja jos Möttöä ei satu tuntemaan niin tässä on viiden pisteen vihje:

"Tässä' on lokari nyt lännen risukosta

Olen kiertänyt vaikka missä

Olen käynynä Piutissa Luisissa

Ratulaatissa Miiamissa"

Hiskias Möttö on siis paremmin Hiski Salomaana tunnettu amerikansuomalainen lauluntekijä / laulaja.

Jotakin jää vielä arvoituksiksikin. New Yorkiin saapuneen laivan matkustajaluettelo ei tuo selville **J. Karjalaisen** toissa kesän Lemmenjoen Lännen-Jukka konsertissa (Prospäkkäri 3/06) kertomaan tarinaan:

"**Hiski Salomaa** lauloi aikanaan Lännen lokari-rallissaan Lännen-Jukasta.

Lännen-Jukka sanoi minulle silmää räpäyttämättä olevansa sama mies. Ukko kertoi, että he olivat menneet Hiskin kanssa Amerikkaan samalla laivalla. **Kangasniemen** poikia molemmat."

Haku ei Lännen Jukkaa tunne. Tosin matkustajaluettelon mukaan vieruskaveri **Laitisen Otto** oli myös Kangasniemen poikia.

Metsähallituksen vastine osoitti

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry (LKL) pyysi Metsähallitukselta (MH) selvitystä Metsähallituksen edustajan Valtion Talouden Tarkastusviraston (VTV) toiminnantarkastusraporttiin antamista tiedoista. LKL:n mielestä esiintuodut ongelmat olivat tarkoitushakuisia ja liioiteltuja. Tästä kerrottiin edellisessä Prospäkkärissä 4/2007.

Moisella liioittelulla jossakin hallinnon tarkastusraportissa ei normaalisti olisi ollut mitään väliä, mutta kun asia tuli julkiseksi juuri kaivoslain valmistumisen alla, niin pelkona oli, että esitetyt väitteet vaikuttavat lain sisältöön. Siksi asia haluttiin perusteellisesti selvittää.

Nyt MH on antanut vastineen, jossa kuvaillee 22 ongelmalliseksi koettua tapausta, joihin VTV:n raportin väitteet perustuvat. Tämä vastine osoittaa, että LKL:n esittämä epäily ongelmien määrästä tai vakavuudesta on ollut oikea. Tapaukset ovat olleet yksittäisiä ja niitä on ollut hyvin vähän.

Parin tapauksen korostaminen ja nostaminen ongelmaksi on asiatonta, sillä KTM:n kaivosrekisterin mukaan valtauksia on ollut voimassa 25 viime vuoden aikana yhteensä 2021. Ongelmatajuus on promilleluokkaa. Aineistosta voisi perustellusti väittää, että ongelmia ei ole.

VTV:n raportissa kahdessa eri kohdassa nostettiin esille sellainen ongelma, että samalle henkilölle toistuvasti myönnetään uusia valtauksia, vaikka henkilö ei ole asianmukaisesti hoitanut entisiä velvoitteitaan. LKL:n käsityksen mukaan tällaisia ongelmia on aiheuttanut vain yksi henkilö ja kyseisen kaltainen menettely on hyvin harvinaista.

MH:n vastaus vahvistaa LKL:n käsityksen: On vain yksi henkilö, joka on toistuvasti jättänyt velvoitteensa hoitamatta ja jolle on silti myönnetty uusi valtaus.

Toinen väite oli se, että vakuusmaksut ovat olleet liian pieniä, eivätkä ne riittäisi siivoussuoihin ja maanomistaja joutuisi omilla kustan-

nuksillaan hoitamaan ongelmatapausten asiat kuntoon. LKL:n käsitys oli, että vakuusmaksuja on ehkä joitakin kertoja käytetty, mutta ei ole tietoa, ovatko varat riittäneet. LKL vaati väitteiden tueksi tilastoja.

MH kertoo vastineessaan, että ”Metsähallitus on käyttänyt vakuutta vain muutaman kerran” ja että ”MH:n toimesta ja kustannuksella on vuosien varrella useita kertoja siivottu päättyneitä valtauksia”. Mutta annetussa tapausluettelossa vakuusmaksuja on käytetty yhden kerran ja MH:n omilla kustannuksillaan tekemiä siivouksia on tehty 2 kertaa.

Tältäkin osin siis LKL:n käsitys oli oikea. Vakuusmaksuja on tarvinnut käyttää siivoukseen äärimmäisen harvoin eikä ole olemassa yhtään tapausta, että vakuus ei olisi riittänyt siivoukseen.

MH:n vastine tuo samalla myös mahtipäättöksellä toteutetun vakuusmaksujen kaksinkertaistamis päätöksen merkilliseen valoon.

Alun perin vakuuksien tuplaus perusteltiin sillä, että jätehuoltomaksut ovat kohonneet. LKL:n vastatessa, että kullankaivajat maksavat itse omat jätehuoltonsa suoraan ja vielä raskaimman päälle ja niiden nousu ei voi mitenkään tuoda korotuspaineita, MH esitti uusia perusteluita.

Uusi perustelu oli se, että maksut eivät riittä kattamaan siivoustapauksissa kustannuksia. Kun LKL pyysi tähän liittyen faktoja eli tilastoja, ei niitä toimitettu. Myöskään mitään hinta-arvioita siivouksista, kustannusarvioita, tarjouksia tai muita ei esitetty, vaikka sellaisiin tietoihin puheissa viitattiin.

Asiaa koskeviin sähköposteihin ei vastattu, eikä asiasta haluttu keskustella, vaan korotukset toteutettiin vahvemman oikeudella. Todennäköisesti koko asian takana oli yksittäisen virkamiehen halu vaikeuttaa kullankaivutoimintaa.

Tilastot tulivat julkisiksi vasta, kun niitä pyydettiin VTV:n raportin epäselvyyksiin liittyen suoraan pääjohtajan kautta. Samalla selvisi se, miksi niitä ei aiemmin haluttu antaa.

Kullankaivajien epäilyt oikeiksi

Yhteen veto MH:n vastineesta (lisää tietoja löytyy internetistä: www.kullankaivajat.fi)

MH on joutunut huomauttamaan, mutta asia hoidettu:	8 tapausta
Asia kesken, LKL on luvannut hoitaa asian tarvittaessa:	3 tapausta
Asia kesken, valtaus voimassa:	2 tapausta
Vakuusmaksu käytetty:	1 tapaus (LKL avusti siivouksen järjestämisestä)
Siivousmaksu velottu jälkikäteen:	1 tapaus
MH väittää hoitaneensa loppuun omilla kustannuksillaan:	2 tapausta
Uusia valtauksia vaikka asiat ennestään hoitamatta:	1 henkilö neljällä eri paikalla
Lisäksi yksi kappale erittelemättömiä yleismarinoita	

Vuoden 1980 jälkeen on huuhtontakultavaltauksia ollut voimassa KTM:n kaivosrekisterin mukaan yhteensä 2021 kappaletta. Tähän määrään kannattaa ”ongelmatapaukset” suhteuttaa.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry vaatii, että Metsähallitus peruuttaa vakuusmaksujen kaksin-

kertaistamisen, koska ne väitteet, joilla korotus perusteltiin, ovat osoittautuneet vääriksi. Kesään 2006 saakka voimassa ollut taso on ollut toimiva ja riittävä.

LKL:n hallitus

YKSIKIN TAPAUKSEN ON LIIKAA

Ongelmatapauksia on hyvin vähän verrattuna huuhtontakultavaltausten kokonaismäärään. Melkein kaikki kullankaivajat hoitavat asiansa mallikelpoisesti. On epäeettistä ja epäoikeudenmukaista vanhanaikaista isännöintimeininkiä, että koko porukkaa rankaistetaan muuttaman harvan ongelman vuoksi.

Ihmisten – myös kullankaivajien – elämäntilanteet muuttuvat. Vanhoja kullankaivajia siirtyy helpommille kaivumaille ja terveys tai talous voi tuhoutua. Tällaisten syiden takia valtauksia jää väistämättä siivoamatta, vaikka halua siihen olisi ollutkin. Näitä tapauksia Lapin Kullankaivajain Liitto ei halua moitita.

Mutta sellaista tapausta on vaikea puolustella, että vanhaa valtausta ei sii-

vota silkan välinpitämättömyyden vuoksi. Yksikin sellainen tapaus on liikaa.

Samoin LKL:n hallitus toivoo, että jäsenistö kiinnittäisi edelleen huomiota myös kultavaltausten toiminnan aikaiseen siis-
teyteen.

Kullankaivajat ovat siivonneet vanhoja paikkoja ihan itse ja esimerkiksi Ivalojoen jokivarsia yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Kesällä 2007 LKL:n jäsenet siivosivat Lemmenjoen Puskun-Ruitun aluetta.

LKL pitää nykyistäkin tilannetta hyvänä – siivousongelmia on todistettavasti liioiteltu. Hyvästä tilanteesta huolimatta jatkossa LKL tulee työskentelemään sen eteen, että Metsähallituksen tilastoihin ei kerry enää yhtään ongelmatapausta.

LKL:n hallitus

LKL:n ensimmäisen perinteisen kultakuvakisan parhaita

Prospäkkärissä 2/07 julkistettu LKL:n ensimmäinen perinteinen valokuva-kilpailu sai yllättävän hyvän vastaanoton. Varsinkin kuvakilpailun salainen missio – saada liiton hävettävän laihaan kuva-arkistoon täyteen kulta-leirien jokapäiväistä arkea – toteutui vähintäänkin tyydyttävästi. Kilpailuun lähetettyjä kuvia tuli n. 70 kappaletta.

Konkreettinen kullankaivu on kaikessa karuudessaan hyvinkin kuvauksellinen taiteen muoto, joten siitä saadaan helposti näyttäviä kuvia. Ja jokainen paikka ja kaivaja luo vielä omat mielenkiintoiset vi-vahduksensa pääteemaan. Kullankaivukuvia onkin kaivajien ja kultapurojen vakiovierai-den kuva-arkistoissa varmaan monituhatker-tainen määrä kilpailuun lähetettyihin ver-rattuna.

Ensi kerralla kaikki mukaan

Fyysisen kullan kuvaaminen osoittautui sarjoista vaativimmaksi – ellei aihetta ”kul-lan murut” käsiteltyt yhtä innovatiivisesti kuin sarjan voittanut kuvaaja.

Kultahipun kuvaaminen – vaikka hippu olisi itsessään veistoksellinen ja erikoisen näyttäväkin – vaatii jo sekä kalustolta että kuvaustekniikalta vähintään vakavaa harras-tuneisuutta. Toivottavaa olisi, että tähänkin joku valokuvausta harrastava kullankaivaja paneutuisi.

Prospäkkärissä vuosien varrella julkaistut näyttävät hippukuvat ovat pääsääntöisesti

GTK:n erikoistutkijoiden, lähinnä Kari A. Kinnusen luomuksia.

Tuomaristo

Tuomaristoon istahtivat jo ammattinsa puo-lesta lukemattoman määrän kultakuvia pla-ranneet LKL:n kunniajäsen, kultahistorioit-sija **Seppo J. Partanen** ja kustantaja **Rai-mo Niemelä** Lappi- ja kultakirjallisuuteen erikoistuneesta Hipputeos Oy:stä sekä Pros-päkkärin päätoimittaja **Kai J. Rantanen**.

Sarjojen parhaat palkittiin yllättäen lu-pausten mukaisesti kullalla. Muille sijoittu-neille lähetettiin LKL:n tuotepalkintoja.

Palkitut kuvat

Sarjan ”Työn kuva” voitti Harri Vaarala kuvallaan ”Se on siinä”, jossa Sointu Vaara-la ja Mosku-koira tavoittelevat hippua rän-nistä.

Sarjan ”Kullan murut” voitti Jukka Kela kuvalla kullannuruistaan. Kuvassa kai-voksen johtaja valvoo töiden sujumista kuor-malavalta.

Sarjan ”Juhla ja kohma” voiton vei nimimerkin ’Jokke’ takaa paljastunut **Jouko Korhonen**. Suorastaan klassisessa kuvassa ”Kultakesän ensimmäinen homma” kuvataan kultakesän ensimmäinen homma. Rannekelloa ja tyhjiöpakattua hiivaa lukuun ottamatta kuva voisi olla miltä tahansa kultahistorian vuosikymmeneltä.

Palkittujen lisäksi tuomaristo tahtoi nostaa kaksi kultahistoriallisesti merkityksellistä kuvaa erikoismaininnan arvoisiksi.

Taisto Liukkosen lähettämässä kuvassa on jopa aikansa julkiskiskullankaivajiakin tunnetumpia karvakuonoja iltanuotiolla Morgamin kammilla, kun Pikku-kakkosen Karvakuonot vierailivat vuonna 1983 Lemmenjoella.

Toisessa erikoismaininnan arvoisessa kuvassa ”Konekiima”, on Jouko Korhosen tulokinta tästä **Isolan Jaskan** vuonna 1951 lanseeraamasta termistä.

Lemmenjoen kultahistorian kuuluisin kultaporukkahän hajosi Jaskan sanoman

mukaan konekiiman iskettyä **Kullervo Korhoseen**, ja muun porukan kieltäytyttyä lähtemästä mukaan yritykseen.

Yleisön suosikille pussillinen poronsaparoita

Kilpailun ehdottomasti hellyttävimmän otoksen lähetti sähköpostilla **Seppo Matikainen**. Kuvassa poseeraa Kekkosenojan hurmaava leirivahti **Oiva**, joka saakoon Yleisön suosikki -kunniamaininnan ja pussillisen pakastettuja poronsaparoita.

Varsinaisessa kisassakin varmasti muuten sijoittuneen Oivan kohtaloksi koitui kilpailun sääntöjen vaatimus kuvien toimittamisesta paperivedoksina. Tästä syystä Oiva, kuten muutama muukin digikuva jäi pois tuomaripelistä.

Ehkä LKL:n valokuvakisankin olisi haistettava ajan henki ja digitalisoiduttava.

Kiitos osanottajille!

Palkittuja kuvia seuraavalla aukeamalla.

Ansaitkoon Seppo Matikaisen hurmaava leirivahti pussillisen poron saparoita.

↑ Jukka Kelan kullanmurut voittivat Kullan murut -sarjan. Kaivoksen johtaja Hiski Pietu valvoo töiden sujumista kuormalavalta.

← Työn kuva -sarjan 1. palkinto Harri Vaaralan kuvalle "Se on siinä", jossa Sointu Vaarala ja Mosku-koira tavoittelevat hippua rännistä.

→ Jubla ja kohma -sarjassa voiton vei Jouko Korhonen suorastaan klassisella kuvallaan "Kultakesän ensimmäinen homma".

↓ 1. kunniainnointi Taisto Liukkoselle kuvasta, johon hän on tallentanut Karvakuonon vierailun Morgamin kammilla 1983.

↓ 2. kunniainnointi Jouko Korhosen tulkinalle aiheesta "konekiima", jonka termin Isolan Jaska 1951 lanseerasi.

Kuva: Esa Pylväs

Riku Ilonen 80 vuotta

Suruton Ilonen täytti 80 vuotta 27.1. 2008 runsaan, vaikkakin asiasta tietämättömän joukon läsnä ollessa eli laivaseminaarimme päätöspäivänä.

Riku (kirkonkirjoissa lukee Rikhard) on tällä hetkellä kauimmin kultamailla yhtäjaksoisesti touhunnut kaivaja.

Ensimmäisen kerran Riku tutustui kultamaihin jo kesällä 1952. Nuorukainen pakeni silloin Helsingin olympiahuolintoja hyppäämällä Rovaniemen junaan ilman tarkempaa päämäärää.

Rovaniemellä osui tielle Sievälä-niminen reissumies. Tämä pyysi Rikua mukaansa Lemmenjoelle. Nuorimies innostui ajatuksesta. Bussilippua varten piti tosin myydä ranteessa ollut rolexi. Inarista eteenpäin ja Riku löysi itsensä lopulta Hummerkosken porukasta.

Mutta se kesä meni. Jäljelle jäi kuitenkin matkarahat takaisin etelään.

Kun koulut oli käyty, piti hengenpitemiksi harjoittaa huonompaa ammattia eli metallipuolen insinöörien hommia. Kulkeuduttuaan opettajaksi, antoivat pitkät kesälomat uuden mahdollisuuden.

Niinpä Riku palasi Lemmenjoelle v. 1962. Miessijoella hänellä oli kaivospiiri yhdessä Martti Koiviston kanssa (nykyinen Telilän paikka Merenluodon yläpuolella). Täällä kului 10 vuotta.

V. 1972 Riku siirtyi Kopsukselle, missä vierähtikin 18 kesää. Talvet hän lepäili Sodankylän ammattikoulussa opettajana. LKL:n Isolan paikkaa Riku isännöi kolme kesää 90-luvun alussa.

Sieltä tie vei takaisin Kopsukselle. Se on hänen nykyinen kesäpaikkansa. Talvipesä on Sodankylässä.

LKL onnittelee Rikua ja toivottaa hänelle vielä runsaasti antoisia kesäiä.

POS

Onnea, kultaa ja kantavia hankia,

toivoo LKL Ry

85 v.

2.4. Reino Kervinen

80 v.

27.1. Riku Ilonen

75 v.

29.4. Raimo Kuikko

1.5. Paavo Myllymäki

70 v.

16.4. Eero Rinne

24.4. Mauri Lintunen

17.5. Ossi Haikonen

65 v.

3.4. Antti Simonen

4.4. Seppo Karvinen

7.4. Kari A. Syrjänen

8.4. Sirkka Sandberg

11.4. Juhani Uutela

12.4. Arto Anttila

26.4. Kauko Matilainen

27.4. Kari Pirhonen

16.5. Erkki Nuorala

25.5. Matti Jeromaa

60 v.

8.4. Sirkka Merenluoto

15.4. Eero Aumanen

17.4. Markku Kinnunen

17.4. Paavo Mantere

10.5. Pekka Virtanen

14.5. Veikko Muuronen

17.5. Ilkka Kariranta

22.5. Arja K. Komppa

25.5. Gunnar Kruuner

50 v.

6.4. Jorma Miettunen

11.4. Erkki Kataja

28.4. Leila Virmala

30.4. Pertti Kauppinen

1.5. Hannu Turunen

5.5. Pekka Suihko

17.5. Veli Hyttinen

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

(016) 673 419, 0400 137 090

Myytävänä poronlihaa

LAPIIN KULTA

PREMIUM

Myydään kultaleirin tarvikkeet

Rännit: 4 kpl, 2,5 m x 20 cm sekä näihin liittyvät tarvikkeet.

2 pumppua, isompi rännitykseen.
2 paloletkua.

Lapiota, rautakanki, kottikärryt, vaskooleita yms.

Garrett A3B GoldHunter Australia metallinilmaisin.

Armeijan iso telta + kamina, 2 retkivuodetta, retkipöytä, maitotonkka (jääkaappi), kaasuhella + pullo (2 kg), kattilat, pannut ja astiat kuudelle hengelle, kannellisia muovisaaveja säilytykseen 6 kpl yms.

Moottorisaha, 2 tavallista sahaa, kirves, työkaluja, nuotioteline, presuja yms.

Kuljetusvalmiiksi pakattuna, sijainti Kutturantieltä metsäautotietä 7 km ja kävely 1.5 km.

Hinta 600 €

Lisätietoja: Virtuaalikuva leiristä:
<http://www.ympyrakuvat.fi/galleria.aspx> ja täältä linkki Gold Kultakulju, www.datasailor.net ja täältä linkki Kullankaivaja

Yhteydenotot: Timo Jortikka,
puh. 045 6797721

Liiton kunnia- ja perustajajäsenien
Ranta-Marin ja "Kultasilmä"-Kokon
perinteiden vaaliminen jatkuu.

Varsinaisille jäsenille majoitus -10 %

Auvinna joka päivä.

Tervetuloa!

HOTELLI INARI

PL 94, 99870 INARI

puh. (016) 671 026

faksi (016) 671 047

HOTELLI KULTAHIPUN TARJOUS LIITON VARSINAISILLE JÄSENILLE

(Tarjous on henkilökohtainen)

- YHDEN HENGEN HUONE 60 € /yö
sisältää aamiaisen
- KAHDEN HENGEN HUONE 80 € /yö
sisältää aamiaisen
- KOTIRUOKA 9 €
- SAUNA huonelisä 15 €

Petsamontie 1 99800 IVALO
PUH. (016) 661 825 FAX (016) 66 510

Kirjat Lapin ystäville

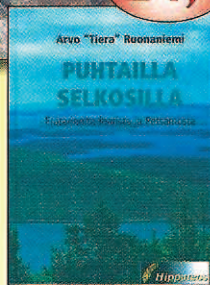
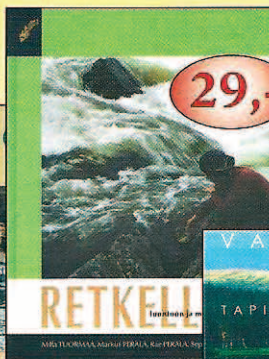
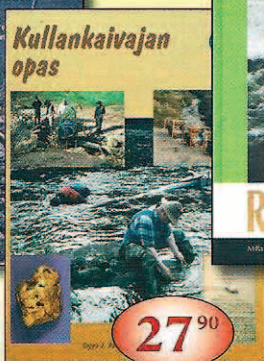
Tieran uutuuskirja Muistojeni selkosilta

"Riemullisen kirjavana levittäytyy erämaa vanhan miehen ympärillä. Kesä on melkein loppuillaan. Äsken käynyt sadekuuro pyyhki pölyt ilmast, joka on nyt kuulasta ja hyvänmakuista, kuin jalojin juoma. Lehdillä vielä viipyvät pisarat kimaltelevat kirkkaina helminä ja taittavat valonsäteitä kuin kirkon kristallit. Taivas kaartuu selkeänä, sen laki korkealla. Ja tuoksu; villin vapaa tuoksu leviää joka paikkaan. Se huumaa, saa olemisen keveäksi, ja vanhakin herkiytyy sitä hengittäessään. Ympäristö kaikkineen kertoo kauneudesta, jota vanha mies ei eritele, hän vain vaistoaa sen kaiken luonnoneläjän tavoin. Hän elää siinä aina ja nauttii kaikesta hiljaisen riemukkaasti. Sen jokaisessa vivahteessa on olemisen onnea."

Arvo "Tiera" Ruonaniemi palaa taas muistojensa selkosille, Inarin erämaihin ja kalavesille. Hän herkiytyy luonnon kauneudelle ja mahtavuudelle, tapaamiensa kullankaivajien ja eränkävijöiden kohtaloille, erämaan lempeydelle ja armottomuudelle.

Tieralla jos kellä on kokemusta ja näkemystä kuvaamistaan asioista. Nämä tekstit hän on kirjoittanut tavoitellessaan 96. ikävuottaan. Hänen muistojensa perspektiivi ulottuu kauas menneisiin vuosikymmeniin, jolloin Lappi oli aitoa, koskemattonta erämaata. Siellä elivät vielä tarinat, vuosisataiset myytit ja mystiikka. Niitä Tiera on tallentanut kynällä ja kameralla.

184 sivua, väri- ja mustavalkokuvitus, tilausnumero HT10, hinta 24,00

Avattu uusi nettikauppa
www.hipputeos.fi
KIRJAT, KORUT, KULTAHIPUT
KULLANKAIVUVÄLINEET

Hipputeos
Pajutie 3, 04310 TUUSULA
puh. 040 545 4833

.5363

Lapin Kallankaivajain
Liitto Ry, PL 86.
99871 INARI

PANIMO!

PANIMO!

Panimo Pub
avoinna klo 10 - 02

Edulliset majoitushinnat. 1 - 4 hengen huoneet, kelomökkejä. Lemmenjoella kaivos ja kämppä. Pubissa talon olutta ja hyvää seuraa.

**Saariselän Majatalo
& Panimo Pub**

Tel +358 16 6756500

Fax +358 16 6756 581

panimo@saariselanpanimo.fi

www.saariselanpanmo.fi